

**SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN
ETÄKUULEMISTILAISUUS
ETELÄ-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPIIRI**

7.10.2022

HE 127/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Asiantuntijalausunnon pohjana lakiesityksestä nostetut teemat

- Asiakaslähtöisyyden parantaminen
- Sosiaalityön lausunto
- Kelan ja sosiaaliviranomaisten välisen tiedonvaihdon parantaminen
- Toimeentulotukiasioiden alueellinen neuvottelukunta

Asiakaslähtöisyyden parantaminen

14 d § Toimeentulotukiasioinnin järjestäminen ja asiakkaan oikeus henkilökohtaiseen palveluun

Toimeentulotukiasiointi on toteutettava saavutettavasti ja esteettömästi eri asiakasryhmien tarpeet huomioiden.

Kun kyse on perustoimeentulotuesta, asiakkaalle tulee järjestää mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti Kansaneläkelaitoksen toimihenkilön kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun asiakas on tätä pyytänyt Kansaneläkelaitokselta. Kun kyse on täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta, asiakkaalle tulee järjestää mahdollisuus keskustella

henkilökohtaisesti hyvinvointialueen sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa vastaavassa ajassa. Oikeudesta henkilökohtaiseen keskusteluun on tiedotettava selkeällä tavalla hakemista koskevien ohjeiden yhteydessä ja asiakasta on tarvittaessa neuvottava tämän oikeuden käyttämisessä.

- ✓ Parantaa erityisesti sosiaalihuollon ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden asemaa toimeentulotuen hakijoina.
- ✓ Asiakkaiden aseman turvaaminen on tärkeää, koska toimeentulotuen toimeenpano jakautuu edelleen Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueiden sosiaalihuollon kesken
- ✓ Eri asiakasryhmien tarpeet huomioitava – palvelut saavutettavia ja esteettömiä.
- ✓ **Eriyisen tärkeää on asiakkaan oikeus tarpeen mukaan myös henkilökohtaiseen palveluun.**

15 § Sosiaalihuollon lausunto

Hyvinvointialueen sosiaalihuolto voi antaa asiakkaastaan lausunnon Kansaneläkelaitokselle perustoimeentulotukiasian käsittelyä varten. Sosiaalihuollon tulee kuulla asiakasta ennen lausunnon antamista sekä informoida häntä lausunnon sisältämistä tiedoista ja lausunnon tarkoituksesta.

Lausunto voi koskea:

- 1) asiakkaan olosuhteita ja tilannetta, jolla on merkitystä Kansaneläkelaitoksen arvioidessa muiden perusmenojen tarpeellista suuruutta;
- 2) asiakkaan perusosan alentamiseen vaikuttavia tekijöitä; tai
- 3) tarvetta käsitellä päätös kiireellisenä.

Lausuntoon ei saa sisällyttää tietoa, joka ei ole tarpeen perustoimeentulotukiasian ratkaisemiseksi. Lausunto ei sido Kansaneläkelaitosta, mutta Kansaneläkelaitoksen tulee ottaa lausunnossa annettu selvitys perustoimeentulotukipäätöstä tehdessään huomioon

- ✓ **Asiakkaan aseman ja yksilöllisen tilanteen huomioiminen**
- ✓ Sosiaalihuolto voi antaa lausunnon oma-aloitteisesti eikä se edellytä Kelan pyyntöä
- ✓ Sosiaalihuolto arvioi, onko tarvetta sosiaalihuoltolain 41 §:n mukaiselle monialaiselle yhteistyölle tai sosiaalihuollosta Kansaneläkelaitokselle annettavalle 15 §:n mukaiselle lausunnolle.

Kelan ja sosiaaliviranomaisten välisen tiedonvaihdon parantuminen

18 a § Kansaneläkelaitoksen tiedonsaantioikeus ja tietojen luovutusvelvollisuus

18 b § Hyvinvointialueen oma-aloitteinen tietojen luovutus Kansaneläkelaitokselle

18 f § Perustoimeentulotukea koskevien asiakastietojen kirjaaminen

18 h § Kansaneläkelaitoksen oma-aloitteinen tietojen luovutusvelvollisuus hyvinvointialueelle

- ✓ **Selkiytetty mahdollisuutta vaihtaa kahdenvälisesti toimeentulotukiasian ratkaisemisen kannalta tarpeellisia ja riittäviä tietoja**
- ✓ Hyvinvointialueen sosiaalihuollon viranomaisen oikeus saada pyynnöstä Kelalta toimeentulotukilain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot
- ✓ Kelan oma-aloitteinen tietojen luovutusvelvollisuus hyvinvointialueelle

Tämän lisäksi

- ✓ Kelan ja hyvinvointialueen toimijoiden mahdollisuus tavata asiakas yhdessä (14 d §)

Toimeentulotukiasioiden alueellinen neuvottelukunta

5 § Toimeentulotukiasioiden valtakunnallinen neuvottelukunta

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama toimeentulotukiasioiden neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata toimeentulotukiasioiden soveltamiskäytäntöä ja viranomaisten välistä yhteistyötä sekä tehdä esityksiä toimeentulotukea koskevista asioista. Neuvottelukuntaan kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön, Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueiden sosiaalihuollon edustus. Neuvottelukunnan tehtävistä ja tarkemmasta kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

- ✓ Valtakunnallisen neuvottelukunnan lisäksi mahdolliset alueelliset neuvottelukunnat varmistavat entisestään Kelan ja tulevan Etelä-Karjalan hyvinvointialueen välisen hyvän yhteistyön jatkumisen ja sen edelleen kehittäminen
- ✓ Yhteistyötä koskevien säännösten toteutumisen seuranta ja muun lain toimeenpanon kehittäminen
- ✓ Keskustelu toimeenpanoon vaikuttavista alueellisista erityispiirteistä, kuten esimerkiksi alueellisista asumisen kysymyksistä ja yhteistyön järjestämisestä eri tahojen kanssa

Toimeentulotukilaista muutamia havaintoja

- Uutta toimeentulotukilakia on odotettu, mutta käytännössä nyt ehdotettu uusi laki ei tuo kovinkaan paljon asiakkaiden tilanteeseen oleellisia muutoksia, koska muun muassa toimeentulotuen taso ei nouse ja perusosan alentamisen prosessi edelleen kuvattu laissa kohtalaisen monimutkaisesti.
- Laki on useasta kohdasta kohtalaisen vaikeaselkoinen – tämän rinnalle tullaan tarvitsemaan nopealla aikataululla asetus ja/tai opas, jossa pykälien sisällöt avataan tarkemmin sosiaalityön ammattilaisille.